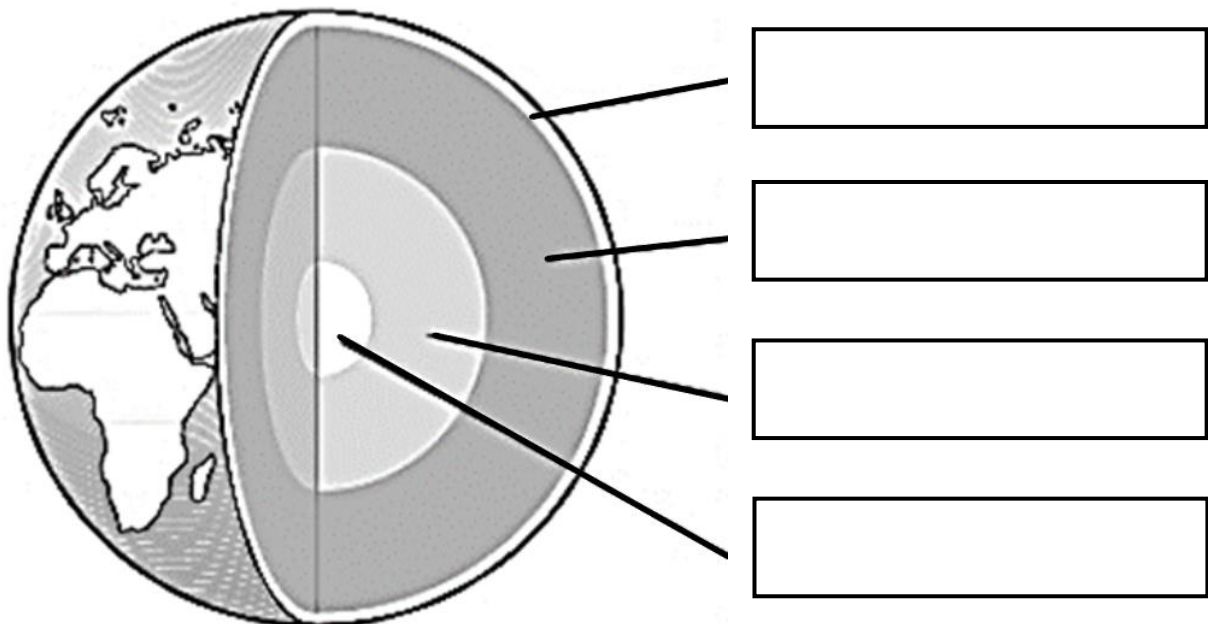


L-Isem: _____ Il-Klassi: _____

Wieġeb il-mistoqsijiet kollha.

1. Hares sew lejn disinn 1 u wieġeb il-mistoqsijiet.



Disinn 1

- a. Imla l-kaxxi f'disinn 1 billi tuża dan il-kliem:
il-mantell, il-qoxra ta' barra, il-qalba ta' barra, il-qalba ta' gewwa. (4)
- b. Liema huwa l-iktar saff li għandu temperatura għolja?
_____ (2)
- c. Fuq liema saff hemm il-kontinenti?
_____ (2)

d. F'liema saff insibu l-kurrenti konvezzjonali?

_____ (2)

e. X'insibu fil-mantell tad-dinja?

_____ (2)

f. Fuq disinn 1 immarka l-kurrenti ċirkolari/konvezzjonali bl-użu ta' vleġeġ.

_____ (2)

g. Imla l-vojt b'dan il-kliem.

jaħbtu ma' xulxin mantell qxur tettoniċi qalba tad-dinja

L-iktar parti sħuna li nsibu fid-dinja tinsab fil-_____. Din is-sħana qawwija titla' 'l fuq fil-_____. Meta taħbat mal-_____ ġġiegħlhom jiċċaqalqu. Minħabba dawn il-kurrenti konvezzjonali, hemm postijiet fejn il-qxur tettoniċi qed jitbiegħdu minn xulxin u hemm postijiet oħra fejn qed _____.

(4)

h. Immarka b'✓ **tliet** effetti taċ-ċaqliq tal-qxur tettoniċi.

Maltempati tar-ramel	
Uragani	
Vulkani	

Muntanji mmewġa	
Terremoti	
Xita	

(3)

2. Hdejn kull sentenza iktib **Veru** jew **Falz**.

		Veru /Falz
i	Terremot huwa thežżiża fl-art li tista' tagħmel ħafna ħsara.	
ii	Iċ-ċaqliq tal-art waqt terremot jitkejjel bis-sismografu.	
iii	L-epicentru huwa l-post fuq wiċċ l-art fejn it-thežżiża ma tinħassx.	
iv	L-iskala Richter hija sistema li turina s-saħħa tat-terremot minn skala 1 sa 20.	
v	Terremot ta' qawwa 8 fuq l-iskala Richter jista' jwaqqa' l-bini u jaqsam it-toroq.	
vi	Terremot ta' qawwa 2 fuq l-iskala Richter bilkemm jinħass min-nies.	

(6)

3. Disinn 2 juri l-istruttura ta' vulkan minn gewwa. Illejbilja d-disinn b'dan il-kliem:

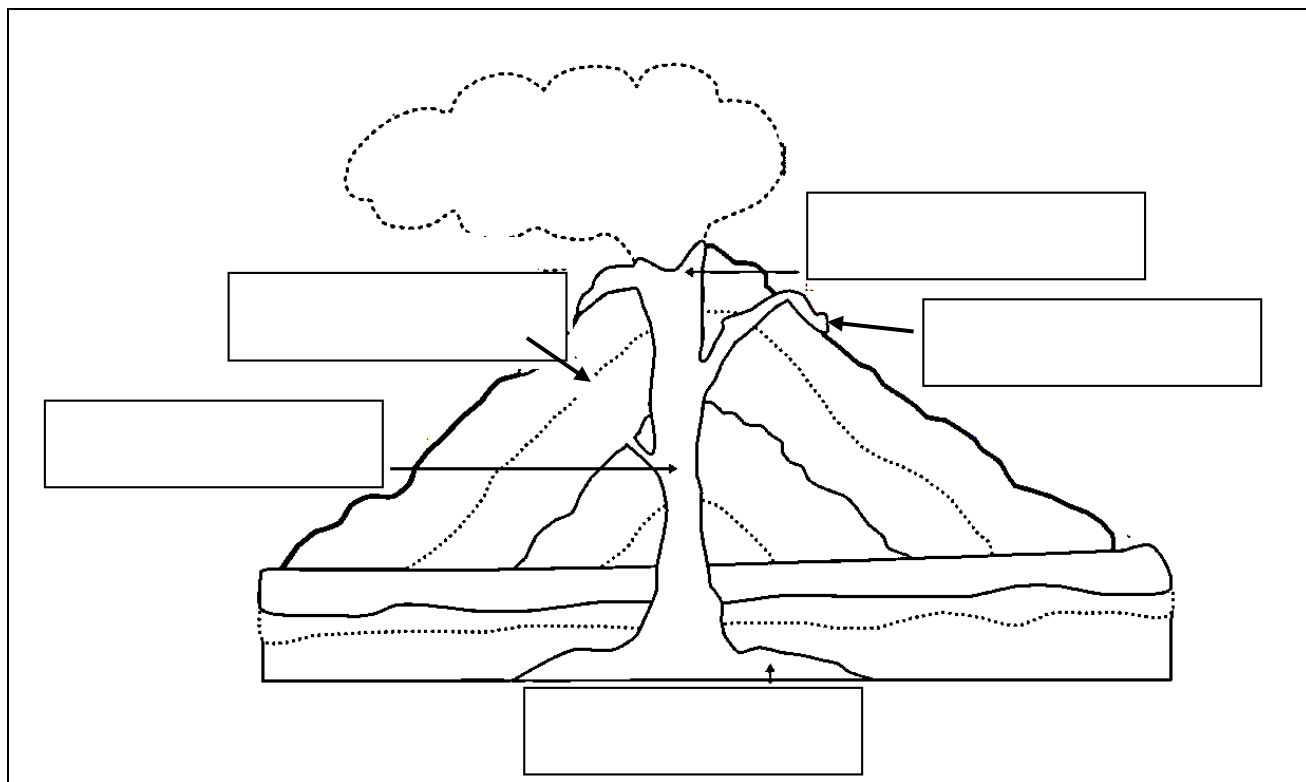
hawt tal-magma

saffi ta' lava u rmied

lava

arterja vulkanika

bokka tal-vulkan



Disinn 2

(5)

4. Aqra l-artiklu t'hawn taht u wieġeb dawn il-mistoqsijiet.

Fid-dinja hawn aktar minn sitt mitt vulkan haj li jiżbruffaw għall-għarrieda minn żmien għall-iehor. Ghalkemm huma perikolużi, xorta waħda nsibu miljuni ta' nies jgħixu qribhom. Fil-fatt huwa stmat li mal-500 miljun ruħ jgħixu qrib sewwa ta' **vulkani hajjin** jew **reqdin**.

a. Agħti t-tifsira ta' dawn il-frażijiet:

i. **vulkani hajjin:** _____ (2)

ii. **vulkani reqdin:** _____ (2)

- b. Semmi **tljet** effetti negattivi li żbroff ta' vulkan jista' jhalli fuq in-nies u fl-ambjent fejn isehh.

(3)

- c. Semmi **tljet** vantaġġi li tgħix qrib vulkan.

(3)

5. Imla l-vojt billi tagħzel minn dan il-kliem. Xi kliem huwa żejjed.

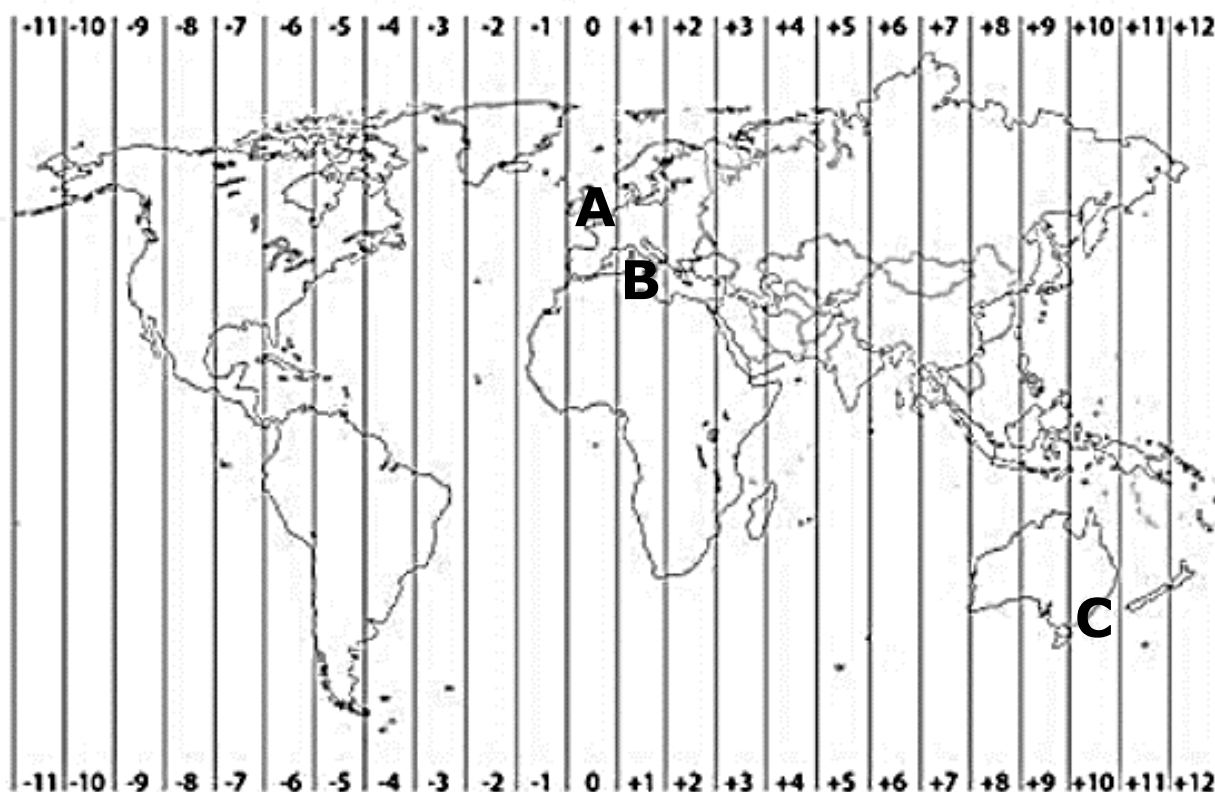
valanga tas-silġ, terremoti, tsunami, vulkan, uragani, trombi tal-arja, nixfa, maltempati tar-ramel, sajjetti, nirien fil-foresti, għargħar.

Dizastri naturali jistgħu jkunu ta' periklu għall-ħajja tal-bniedem.

- a. Terremot fil-baħar jew maremot jista' johloq mewġ kbir u għargħar. Dan il-mewġ jissejjaħ _____.
- b. Mal-kosta tal-Lvant tal-Istati Uniti tal-Amerka kull sena jinholqu maltempati kbar b'riħ u xita qawwijin ħafna. Dawn jissejju _____.
- c. Fid-deżerti sħan jistgħu jinholqu _____ meta jkun hemm riħ qawwi.
- d. Fuq il-muntanji mhux l-ewwel darba li nisimgħu b'xi _____ li tordom taħtha siġar, djar u anke toħloq imwiet.
- e. Minħabba sħana qawwija u nixfa fis-sajf jistgħu jinholqu _____ li jeqirdu ammont kbir ta' siġar u annimali.

(10)

6. Studja disinn 3 u wieġeb.



Disinn 3

a. Kemm-il siegħa tiegħu d-dinja biex iddur dawra sħiħa fuqha nnifisha?

(2)

Anna tgħix f'Londra ġewwa l-Ingilterra (mmarkata **A** fuq disinn 3). Bernard jgħix fil-Belt Valletta ġewwa Malta (mmarkata **B** fuq disinn 3). Carmen tgħix Melbourne ġewwa l-Awstralja (mmarkata **C** fuq disinn 3).

b. F'liema post minn dawn jidher tluġ ix-xemx l-ewwel?
Agħżel minn: Melbourne **C**, Valletta **B** jew Londra **A**.

(2)

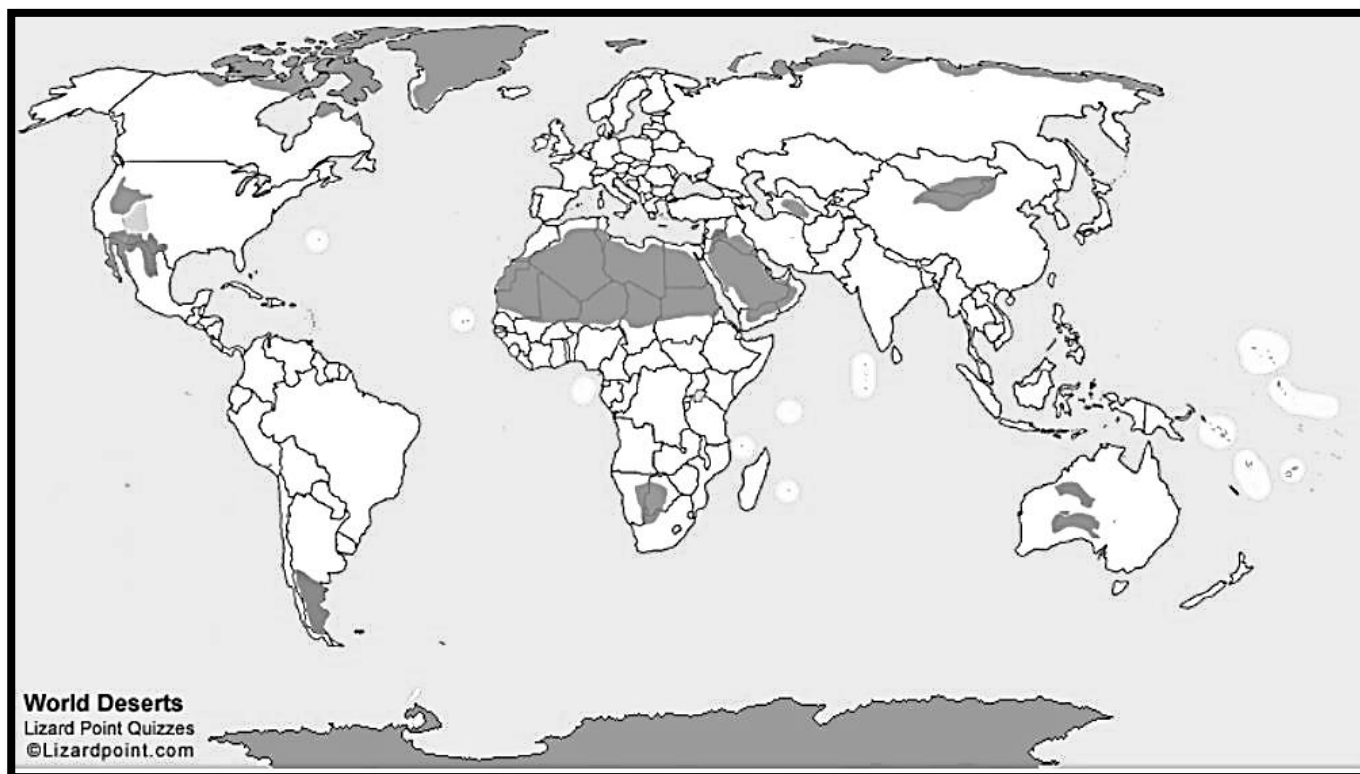
c. Bernard xtaq jara dirett logħba futbol li tibda fis-6.00 ta' filgħaxija ħin ta' Londra. Huwa xegħel it-televiżjoni fis-sitta ħin ta' Malta imma l-logħba ma bdietx.
i. Għaliex għalu hekk?

(3)

ii. X'ħin irid jiftaħ it-televiżjoni ħin ta' Malta?

(3)

7. Studja disinn 4 u wieġeb il-mistoqsijiet.



Disinn 4

a. i. Semmi **żewġ** deżerti sħan.

_____ (2)

ii. Immarkahom u ikteb isimhom fuq disinn 4.

(2)

b. i. Semmi **żewġ** deżerti keshin.

_____ (2)

ii. Immarkahom u ikteb isimhom fuq disinn 4.

(2)

c. X'inhom deżert?

_____ (2)

d. Semmi **żewġ** modi kif il-pjanti adattaw biex jgħixu f'deżert sħun.

_____ (4)

e. Semmi **żewġ** modi kif l-animali adattaw biex jgħixu f'deżert shun.

(4)

f. Semmi **żewġ** modi kif l-animali adattaw biex jgħixu f'deżert kiesaħ.

(4)

g. Fid-deżerti qed isiru sforzi sabiex il-bniedem juża dan l-ambjent diffiċli għal skopijiet ekonomiċi.

i. Semmi proġett **wieħed** ta' dan it-tip.

(2)

ii. Ikteb **erba'** sentenzi dwar dan il-proġett.

(4)

8. Studja disinn 5 u wiegeb il-mistoqsijiet.



Disinn 5

a. Semmi pajjiż **wiehed** li jmiss mal-Baħar tat-Tramuntana.

_____ (2)

b. Semmi **żewġ** pajjiżi li jmissu mal-Ġermanja.

_____ (4)

c. Ma' liema baħar tmiss ir-Rumanija?

_____ (2)

d. Semmi belt fl-Ungerija.

_____ (2)